

Till Högsta domstolen

Angående mål nr T 1998-02

I anledning av Högsta domstolens remiss 2002-08-28 till Föreningen Byggandets Kontraktskommitté, (BKK), anför BKK följande.

Inledning

BKK är en ideell förening inom byggsektorn med ett stort antal organisationer som medlemmar. Representanter finns inom föreningen från både den privata och offentliga sektorn och såväl byggherrar som entreprenörer och konsulter är företrädare i föreningen. BKK arbetar framförallt med att ta fram och utge standardbestämmelser för entreprenad- och konsultavtal. Allmänna bestämmelser såsom AB 92, ABT 94 och

ABK 96 är BKK-dokument. BKK har också en rättsnämnd som bl.a. avger utlåtanden i entreprenadrättsliga frågor.

BKK har valt att yttra sig i följande frågor:

Skäl för prövningstillstånd

Bygg- och konsultsektorn omsätter i Sverige mer än ca 200 miljarder kr. Flertalet avtal mellan näringsidkare inom sektorn har sin grund i de inledningsvis omnämnda allmänna bestämmelserna. Även om bestämmelserna väsentligen tillkommit för att minska antalet tvister så förekommer likväl ett betydande antal sådana. Många tvistefrågor bottenar i bristande tillämpning av det förhållandevis omfattande formella regelverk som utgör en väsentlig del av bestämmelserna, inte minst vad gäller strikta tider för anmälningar och krav samt därtill hörande preskriptionsregler.

Eftersom entreprenadarbeten är förknippade med risker av olika slag finns också i de allmänna bestämmelserna och i samband med det praktiska utförandet av arbetena en direkt koppling till försäkringsbranschen med dess försäkringsvillkor och preskriptionsregler.

Med tanke på bygg- och konsultsektorns betydelse för den allmänna omsättningen och att det i förekommande tvister ofta åberopas preskriptionsregler av olika slag, anser BKK det vara av stor vikt att HD till ledning för rättstillämpningen prövar målet.

Tolkning av uttrycket "snarast" i ABK 96 § 6.8

I ABK 96 § 6.8 anges att "krav på skadestånd skall för att kunna medföra rätt till ersättning framföras skriftligen snarast efter att skadan upptäckts, dock senast tre månader efter utgången av tidsfristen i 6.2".

Som konstaterats i målet har någon fast tidsgräns för framställande av skadeståndskrav - från det att skada upptäckts - inte angivits i ABK 96.

Inte heller i ABK 96 föregångare ABK 87 respektive ABK 76 fanns någon tidsgräns för när skadeståndskrav senast måste framställas relaterat till skadans upptäckande. Där fanns endast angivet att konsulten ansvarade för skada under den ansvarstid som var angiven i de allmänna bestämmelserna - normalt två år från det att objektet färdig-

stälts – och att skadeståndsanspråk skulle framställas senast tre månader efter denna ansvarstids utgång för att kunna göras gällande.

Vid de förhandlingar som ledde fram till ABK 96 framfördes argument för att föra in en regel som innebar ett större krav på aktivitet från beställaren i samband med att skada konstateras. För båda parter i ett konsultavtal är det angeläget att de bakomliggande orsakerna i samband med skadeståndsanspråk kan utredas så snart som möjligt, medan samtliga berörda har sakfrågorna aktuella och förutsättningarna i övrigt kan klarläggas. Särskilt med hänsyn till att ansvarstiden i ABK 96 förlängdes till tio år fann man det angeläget att tillföra en regel som ålägger parterna ett snabbt agerande efter att skada inträffat. En preciserat angiven tidsfrist fann man inte lämplig med hänsyn till de skiftande förutsättningar som kan föreligga vid konsultuppdrag, utan kravet kom i stället att uttryckas som att krav på skadestånd skall framföras "snarast efter att skadan upptäckts".

Av intresse i sammanhanget kan vara utformningen av reklameringsfristerna vid fel (och skada) i andra allmänna bestämmelser inom bygg- och anläggningsbranschen än ABK 96.

I AB 92/ABT 94 kap. 5 § 9 anges att "beställaren skall "utan dröjsmål" skriftligen underrätta entreprenören då han upptäcker fel eller skada pga. fel...". Tidsfristen förefaller vara kortare än den som förekommer i köplagen § 32, nämligen "skälig tid". I AB 92/ABT 94 kap 5 § 19 anges att krav på skadestånd skall framställas senast tre månader efter att skadan framträtt.

Avtal rörande anläggningsleveranser, särskilt inom processindustrin, grundar sig emellanåt på ABT 94, men ofta regleras dessa avtal av verkstadsindustrins bestämmelser NLM 94/ABA 99. I dessa bestämmelser är reklamationsfristen vid fel och skada begränsad. Reklamation skall då ske "utan oskäligt uppehåll", (NLM 94 p.55, ABA 99 17.8). Då risk för skada pga. fel är för handen skall reklamation/underrättelse ske *genast*, (ABA 99 17.8 och 19.9).

Sammanfattningsvis är BKK av uppfattningen att ordet "snarast" i ABK 6.8 anger en kort tidsfrist för anmälan från det att skadan upptäcks. Med hänsyn till de mycket varierande omständigheter som kan föreligga i konsultansvarsärenden, har ABK:s huvudmän valt att inte ange en bestämd tidsgräns för när kravet bör vara framställt. Som hovrätten har funnit bör detta avgöras med hänsyn till omständigheterna i

varje enskilt fall med beaktande av konsultuppdragets art och omfattning, den påstådda skadan och förutsättningarna för att utreda densamma.

Tolkning av uttrycket "krav på skadestånd"

Med rätt till skadestånd avses, enligt BKK:s uppfattning, en rätt till ersättning i pengar. Beloppet som sådant behöver dock inte, när skadeståndskrav framställs, omedelbart preciseras. Ofta erfordras i entreprenad-/konsulttvister omfattande utredningar, vilka medför betydande tidsutdräkt, innan preciserade krav kan framställas. I många fall kan inte heller kravet gentemot konsulten preciseras till sin omfattning förän de kostnadsmässiga konsekvenserna av felet klarlagts med den entreprenör som utfört arbetena.

Krav på skadestånd innebär också att kravet inte skall kunna uppfattas som krav på annan prestation än ekonomisk ersättning, t e x. krav på avhjälpande.

Vidare bör enligt BKK:s uppfattning grunden för kravet kunna utläsas av den skriftliga framställningen. Denna bör anges så specificerat som

möjligt med hänsyn till omständigheterna. Mot bakgrund av de komplexa förhållanden som ofta föreligger – och de fortsatta utredningar som i flertalet fall krävs för att närmare klarlägga kravets omfattning – bör man dock enligt BKK:s uppfattning ofta få acceptera att grunden vid denna första anmälan anges i tämligen generella termer. Det bör dock i de allra flesta fall vara möjligt att ange vilka fackområden som berörs (exempelvis VVS, El, Bygg etc) samt så långt möjligt vilket slag av bristfälligheter man menar föreligger (exempelvis projekteringsfel, brister i samordning etc).

Efter att skadeståndsanspråket anmälts erfordras, som nämnts ovan, i de allra flesta fall en närmare utredning om felen och deras kostnads-
mässiga konsekvenser. Denna utredning bör genomföras med den noggrannhet och snabbhet som förhållandena medger och utan onödig tidsutdräkt.

Om det med hänsyn till omständigheterna varit möjligt att redan vid den första anmälan om skadestånd ange grunden för kravet och vad detta består i på sätt som anges ovan, och så inte skett, är det dock BKK:s uppfattning att anspråket inte kan sägas uppfylla kraven enligt ABK 96, även om en mer fullständig utredning förebringas senare.

Vad gäller bedömningen av erforderlig "kvalitet" på krav som framställs i entreprenad- och konsultsammanhang, hänvisar BKK till en refererad skiljedom i samlingen "Så gick det: Domar och beslut i entreprenadvister", Svensk Byggtjänst, 1995, sid. 58, bilägges.

För Föreningen Byggandets Kontraktsskommitté

Lennart Kjellin

ordförande